

Nr 1

Sammansatt bevillnings- och jordbruksutskotts utlåtande i anledning av väckta motioner angående restitution av skatt å bensin, som förbrukas vid användning av motorredskap inom skogsbruket och sågverksindustrien.

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 351 av herrar *Sundin* och *Nils-Eric Gustafsson* samt II: 418 av herr *Larsson* i Hedenäset *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte

1) besluta om restitution från och med budgetåret 1960/61 av skatt å bensin som förbrukas av motorsågar och andra jämförbara motorer och redskap i skogsbruket, i enlighet med vad i motionerna anförts, samt

2) i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om härför erforderliga detaljförslag till 1960 års riksdag; ävensom

II) de likalydande motionerna I: 352 av herr *Einar Persson m. fl.* samt II: 419 av herrar *Persson* i Tandö och *Nilsson* i Östersund, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, syftande till att bestämmelser angående restitution av skatt å bensin, likvärdiga med dem som nu gäller för jordbruket, fiskerinäringen och trädgårdsnäringen, jämväl blir gällande beträffande motorredskap inom skogsbruket och sågverksindustrien».

Enligt överenskommelse mellan bevillningsutskottet och jordbruksutskottet har förenämnda motioner hänskjutits till behandling av sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 352 och II: 418.

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om skatt å bensin är upptagna i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit. Bensinskatten utgår för till riket införd och här tillverkad bensin samt uppbäres vid importen respektive vid tillverkningsstället. Skatten, som ursprungligen utgick med

6 öre för liter och därefter successivt höjts, har sedan den 1 juli 1954 utgjort 32 öre för liter. Under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950 utgick särskild tilläggsskatt å bensin. Fr. o. m. den 1 juli 1957 utgår energiskatt å bensin. Denna skatt, som ursprungligen utgick med 4 öre för liter, har fr. o. m. den 12 februari 1958 höjts till 9 öre för liter.

Rätten till restitution av skatt å bensin regleras i 5 § 1929 års förordning. Enligt vad i nämnda paragraf stadgas må restitution av skatt åtnjutas i följande fall, nämligen

a) för bensin eller motorsprit, som utföres till utrikes ort eller svensk frihamn;

b) för bensin eller motorsprit, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för framdrivande av tåg eller fordon å järnväg eller av luftfartyg, härunder inbegripet start av icke motordrivet flygplan, eller av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske eller av inom trädgårdsnäringen nyttjade jordfräsar;

c) för bensin och motorsprit, som med eller utan tillsats av annat ämne användes antingen vid tillverkning av motorer för avprovning av motorer å provbädd eller å annan dylik anordning utan att därvid transportmedel framföres, eller ock för varmkörning eller provkörning av luftfartygs motorer; samt

d) för bensin, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för annat tekniskt ändamål än motordrift.

I 6 § 1929 års förordning föreskrives bl. a., att restitution enligt 5 § må åtnjutas allenast i den omfattning och på de villkor Konungen bestämmer, samt att — där beträffande förbrukning av bensin inom viss näringsgren ur kontrollsynpunkt eller eljest på grund av särskilda omständigheter hinder möter mot restitution — Konungen äger föreskriva, att i stället återbäring skall ske sålunda, att visst med hänsyn till beräknad förbrukning bestämt belopp skall efter förordnande av Konungen eller myndighet, som Konungen bestämmer, användas för näringsgrenens främjande.

I kungörelsen den 26 juni 1948 (nr 370) med tillämpningsföreskrifter till förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit har Kungl. Maj:t meddelat närmare bestämmelser angående återbäring av sådan skatt. Sålunda stadgas i sagda kungörelse bl. a., att i de under b)—d) omnämnda fallen — förutom såvitt angår bensin eller motorsprit, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske — vederbörande förbrukare i regel äger rätt till restitution med skattens hela belopp. I 5 § nämnda kungörelse föreskrives emellertid att sådan restitution icke må åtnjutas för mindre myckenhet än 500 liter för varje kvartal. Beträffande återbäring av skatt å bensin eller motorsprit, som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt fiske, skall enligt 9 § samma kungörelse gälla vad Kungl. Maj:t och riksdagen därom för varje budgetår beslutar. Enligt 7 § skall kostnaden för kontrollen över restitutionen bestridas av den som begagnar sig av rätten till restitution.

Av det anförda framgår, att i 1929 års förordning icke finns upptagna

några bestämmelser om rätt till restitution av skatt å bensin, som användes till bensindrivna motorer och redskap inom skogsbruket.

Frågan om restitution av skatt å bensin, som användes inom fiskerinäringen

Sedan länge har å riksstaten till gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt anvisats anslag, att avräknas mot automobilskattmedlen. Anslagsmedlen fördelas mellan de olika länen efter beräkningar rörande bensinförbrukningen inom varje län. Några särskilda begränsningar i fråga om medlens användning finns inte utöver vad som följer av att anslaget skall utgöra kollektiv restitution av den bensinskatt, som yrkesfiskarna erlägger. Dock har ansetts att medlen icke bör användas till avlönande av tjänstemän eller till rent administrativa kostnader. Av de olika ändamål, till vilka bidrag beviljats, må nämnas anläggning och förbättring av mindre fiskehamnar, anskaffande av mindre fiskefyror, anordnande av telefonförbindelser och elektrifiering samt fiskevårdande åtgärder.

Frågan om ändrade regler för restitution av skatt för bensin, som användes vid yrkesmässigt bedrivet fiske, har vid ett flertal tillfällen upptagits till behandling och även varit föremål för riksdagens bedömning.

På hemställan av 1950 års bevillningsutskott (betänkande nr 66 och 68) uppdrog riksdagen åt Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för genomförande av kollektiv restitution av tilläggsskatten å bensin, som använts vid yrkesmässigt fiske under tiden den 1 april 1948—den 31 december 1950. Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 25 till 1952 års riksdag framlagda förslag har riksdagen medgivit att nyssnämnda kollektiva restitution finge ske på det sättet, att tilläggsskattemedlen skulle avsättas till en fond och inom denna användas så, att fiskerinäringen såsom helhet finge nytta därav genom insats på områden, där anslagsanvisning å riksstaten icke ägde rum. Tilläggsskatten skulle icke restitueras på en gång utan under en följd av år. Den nyssnämnda fonden trädde i verksamhet fr. o. m. budgetåret 1952/53.

I fråga om dispositionen av fondmedlen anförde 1952 års jordbruksutskott (utlåtande nr 7) bl. a. följande.

I överensstämmelse med vad föredragande statsrådet anförde torde såsom grundläggande regel böra gälla, att de fonderade medlen skola användas till sådana åtgärder, för vilka anslag å riksstaten icke kunna påräknas och vilka äro av påtaglig praktisk betydelse för fiskerinäringen. Enligt utskottets mening böra bidrag av fondmedlen sålunda i princip kunna utdelas till forsknings- och försöksverksamhet på fiskets område, organisationsarbete och studieverksamhet inom fiskarkåren samt åtgärder till främjande av avsättningen av fisk.

I propositionen 1952: 25 framlades även förslag till fondmedlens förvaltning, mot vilket förslag jordbruksutskottet inte hade något att erinra. Med-

len skulle således förvaltas av en särskild styrelse med full beslutanderätt. Fiskerinäringen skulle tillsätta fyra och Kungl. Maj:t tre ledamöter, därav ordföranden. Fonden skulle göras räntebärande och förvaltas av statskontoret.

1951 års utredning rörande beskattningen av motorfordonstrafiken hade under övervägande en individuell restitution av skatt för bensin, som inköpts av yrkesfiskare. I sitt betänkande SOU 1953:34 fann utredningen emellertid, att en individuell restitution även av schablonmässig art skulle bli svårbemästrad, och föreslog därför, att restitutionen liksom dittills endast skulle ske kollektivt.

Frågan om restitution av skatt å bensin, som användes inom jordbruket

Frågan om lättnader i beskattningen av bensin, som förbrukas inom jordbruket, har vid åtskilliga tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Av vad därvid förekommit må här framhållas, att 1948 års riksdag — som beslöt en höjning av bensinskatten från 18 öre till 45 öre per liter från och med den 1 april 1948 genom uttagandet av en tilläggs-skatt av 27 öre per liter — bemyndigade Kungl. Maj:t att förordna om restitution av tilläggs skatten å sådan bensin, som förbrukats inom jordbruket till bensindrivna *traktorer* under tiden den 1 april 1948—den 31 mars 1949. Sedermera har 1949 och 1950 års riksdagar lämnat liknande bemyndiganden för tiden den 1 april 1949—den 31 december 1950.

Med stöd av dessa bemyndiganden har restitution beviljats med 27 öre per liter under den tid bensinskatten utgått med 45 öre per liter. Restitutionerna har handhåfts av statens livsmedelskommission respektive statens jordbruksnämnd.

Sedan särskilda sakkunniga — 1948 års restitutionssakkunniga — tillkallats för utredning av frågan om rätt till restitution av skatt för bensin, avgav nämnda sakkunniga den 30 november 1949 förslag i ämnet. Förslaget innehöll bl. a. rätt till restitution av skatt för bensin, som förbrukades av motordrivna fordon och motorer inom jordbruket och den yrkesmässiga trädgårdsskötseln. Härjämte föreslog de sakkunniga riktlinjer för restitutionsbeloppens beräkning. Sakkunnigförslaget, som under remissbehandlingen rönt stark kritik med hänsyn till det invecklade restitutionsförfarandet, har icke föranlett vidare åtgärder.

Spörsmålet om restitution av skatt å bensin, som användes inom jordbruket, upptogs sedermera av 1951 års utredning rörande beskattningen av motorfordonstrafiken. Med skrivelse den 30 oktober 1952 överlämnade utredningsmännen en promemoria med förslag till en provisorisk lösning av frågan. Promemorian lades, efter remissbehandling, till grund för propositionen nr 20 till 1953 års riksdag. Med bifall till denna proposition har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att — i huvudsaklig överensstämmelse

med i propositionen angivna grunder — förordna om restitution av skatt för sådan bensin, som under åren 1953 och 1954 förbrukats vid jordbruket till bensindrivna traktorer. Den sålunda beslutade restitutionen avsåg schablonmässigt fixerade belopp om 275 kronor för år 1953 och 300 kronor för år 1954 samt utgick individuellt till ägare av bensindrivna gummihjulstraktorer under förutsättning att traktorn till väsentlig del använts vid jordbruksdrift. De sålunda medgivna restitutionsbeloppen har avvägts så, att de i stort sett motsvarar fem sjättedelar av den bensinskatt, som beräknats belöpa på den genomsnittliga bensinförbrukningen per år för en traktor, använd på en brukningsdel av 10—20 hektar. Vid denna avvägning har beaktats, att traktorerna borde beskattas för den bensin, som förbrukades vid körning på väg. Genom beslut den 17 april 1953 har Kungl. Maj:t uppdragit åt statens jordbruksnämnd att ombesörja restitutionen.

I sitt den 4 november 1953 dagtecknade betänkande med förslag till beskattning av motorfordonstrafiken (SOU 1953:34) behandlade utredningen i ett särskilt avsnitt olika frågor om restitution av bensinskatt. Utredningen föreslog, såvitt nu är i fråga, att den schablonmässiga restitutionen av skatt för bensin till de bensindrivna traktorerna skulle tills vidare bibehållas, dock med höjning av restitutionsbeloppet till 325 kronor. Förutom denna restitution kunde utredningen icke förorda någon restitutionsrätt för skatten å bensin som använts vid jordbrukets drift.

Vad utredningen föreslagit rörande den schablonmässiga restitutionen av skatten för bensin, som användes inom jordbruket, upptogs i proposition nr 112 till 1954 års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 45 biföll propositionen i denna del.

I proposition nr 37 till innevarande års riksdag föreslogs med hänsyn till de förändringar, som skett i traktorbeståndet under senare år, en höjning av restitutionsbeloppet till 340 kronor per traktor och år från och med år 1958. Propositionen bifölls av riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 20.

I anledning av väckta motioner, I: 7 och II: 13 samt I: 317 och II: 236, behandlade 1956 års riksdag under höstsessionen vissa frågor rörande restitution av skatt å bensin, som nyttjas för drift av skördetröskor. I skrivelse nr 367 anhöll riksdagen, under åberopande av bevillningsutskottets av riksdagen godkända betänkande nr 54, att Kungl. Maj:t måtte utreda och till 1957 års riksdag framlägga förslag om restitution av skatt å bensin, som användes vid drift av självgående skördetröskor och hjälpmotorer till skördetröskor.

Sedan Kungl. Maj:t givit jordbruksnämnden i uppdrag att utreda frågan, framlades på grundval av jordbruksnämndens utredning i proposition nr 95 till 1957 års riksdag förslag om rätt till restitution efter schematiska grunder av skatt, som erlagts för bensin till bensindrivna skördetröskor. Restitution föreslogs skola ske med 575 kronor per år för självgående skördetröska och med 150 kronor per år för skördetröska med hjälpmotor. Såsom villkor för restitutionen uppställdes att skördetröskan under året tagits i bruk. Res-

titutionsbeloppen skulle enligt förslaget genom jordbruksnämndens försorg utbetalas till innehavaren av tröskan fr. o. m. år 1957. Propositionen bifölls av riksdagen på hemställan av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 35.

Frågan om restitution av skatt å bensin, som användes inom trädgårdsnäringen

Frågan om restitution av skatt å bensin, som förbrukas inom trädgårdsnäringen, har tidigare vid flera tillfällen varit föremål för överväganden. År 1955 hade riksdagen att taga ställning till ett motionsvis framställt yrkande om individuell restitution av skatt å bensin, som användes inom trädgårdsnäringen för drift av jordfräsar och liknande redskap. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 23 avstyrkte bevillningsutskottet berörda yrkande och hänvisade därvid till svårigheten att på förevarande område införa en individuell restitutionsrätt, som uppfyllde rimliga krav på rättvisa och anpassning till administrativ lätthanterlighet. Dessutom påpekade bevillningsutskottet de svårigheter en sådan restitutionsform skulle förorsaka ur kontrollsynpunkt, med hänsyn till att jordfräsarna icke är underkastade registrering, samt svårigheten att bedöma vilka sökande som skulle vara berättigade att erhålla restitution. Bevillningsutskottet hade dock icke något att erinra mot att frågan om restitution av skatt å bensin, som förbrukas inom trädgårdsnäringen, blev föremål för överväganden vid den fortsatta utredningen av spörsmålen om restitution av bensinskatt.

I motionerna I: 118 och II: 164 samt I: 316 och II: 474 vid 1956 års riksdag framställdes yrkanden om införande av ett kollektivt restitutionsförfarande inom trädgårdsnäringen i huvudsaklig överensstämmelse med det, som förekommer inom det yrkesmässiga fisket. Motionerna behandlades av ett sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott, som i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1 anförde bl. a. följande.

Med hänsyn till att de genom bensinbeskattningen inflytande skattede-
len är avsedda att bidra till kostnaderna för vägväsendet anser utskottet att kompensation bör lämnas trädgårdsnäringen för de särskilda kostnader, som uppkommer till följd av beskattningen av bensin, nyttjad som drivmedel för näringsgrenens maskiner och redskap. Utskottet förordar sålunda, att sådan ändring vidtages i 5 § i 1929 års förordning om särskild skatt å bensin och motorsprit, att restitution må åtnjutas jämväl för bensin och motorsprit, som användes för framdrivande av inom trädgårdsnäringen nyttjade jordfräsar.

Utskottet ansåg vidare, att trädgårdsnäringen borde medges gottgörelse för erlagd bensinskatt fr. o. m. den 1 juli 1955. De retroaktivt återburna medlen skulle tillföras en särskild fond för näringens främjande efter samma principer, som gällde för fiskerinäringens bensinskattfond. Kungl. Maj:t skulle meddela närmare föreskrifter rörande fondmedlens förvaltning.

I fråga om beräkningen av restitutionsbeloppet förordade utskottet, att

årliga beräkningar av i bruk varande jordfräsar skulle göras av lantbruksstyrelsen genom inhämtande av uppgifter från generalagenterna om antalet försålda dylika maskiner. De årliga restitutionsmedlen skulle uppföras på ett anslag under nionde huvudtiteln, att avräknas mot automobilskattemedlen. Medlen skulle ställas till lantbruksstyrelsens disposition, varefter styrelsen i samråd med representanter för trädgårdsnäringen skulle besluta om medlens användning. Den grundläggande principen för medlens användning borde vara att sådana ändamål i första hand skulle tillgodoses, för vilka anslag å riksstaten icke kunde påräknas och vilka var av påtaglig praktisk betydelse för näringen.

På grundval av det av 1956 års riksdag fattade principbeslutet framlades i 1957 års statsverksproposition (IX ht; p. 218) förslag beträffande förvaltningen av den förenämnda fonden. Vidare föreslogs att bensinskattemedlen skulle användas bl. a. för arbetstidsstudier, stöd åt standardiseringsarbetet, kursverksamhet och bidrag till packnings- och sorteringslokaler. Propositionsförslaget godkändes av riksdagen. I motionerna I: 104 och II: 115 samt I: 207 och II: 252 föreslogs vid 1958 års A-riksdag en utvidgning av de ändamål, för vilka trädgårdsnäringens bensinskattemedel skulle få användas. Sedan kamrarna fattat skiljaktiga beslut i anledning av jordbruksutskottets utlåtande (nr 1 p. 28) över nyssnämnda motioner, godkände riksdagen på **förslag av utskottet, att ifrågakvarande medel skall få disponeras jämväl till stöd åt organisationsarbetet inom trädgårdsnäringen.**

Frågan om restitution av skatt å bensin, som användes inom skogsnäringen

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 juni 1957 framlade skogsstyrelsen förslag om restitution av skatt å bensin, vilken förbrukas av motorsågar m. fl. mindre maskiner i skogsbruket. Genom beslut den 24 januari 1958 fann Kungl. Maj:t framställningen icke föranleda någon åtgärd. Vidare må nämnas att statsrådet och chefen för finansdepartementet den 19 november 1957 i riksdagens andra kammare besvarat en interpellation angående restitution av skatt å bensin, som förbrukas av motorsågar m. fl. maskiner i skogsbruket m. m. (AK:s protokoll 1957 nr 26 s. 5—8) och därvid avvisat tanken på en dylik skatterestitution.

Under hänvisning till de relativt betydande kvantiteter bensin, som förbrukas inom skogsnäringen vid användning av skilda slag av icke väggående motorredskap, exempelvis motorsågar och barkningsmaskiner, yrkades bl. a. i motionerna I: 14 och II: 13 samt I: 71 och II: 119 till 1958 års A-riksdag att skogsbruket principiellt skulle medges rätt till kollektiv restitution av skatt som erlagges för bensin till nyssnämnda redskap. Motionerna behandlades av ett sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott, som i sitt utlåtande nr 1 fann övervägande skäl tala för att icke genom separata beslut utvidga det kollektiva restitutionsförfarandet till ytterligare grup-

per bensinförbrukare. Enligt utskottets mening borde skogsnäringens restitutionsfråga liksom övriga spörsmål av samma innebörd övervägas i ett sammanhang vid den fortsatta utredning rörande restitution av bensinskatt, som anknyter till 1953 års trafikutredning. På denna grund avstyrkte utskottet bifall till motionerna. Utskottet erinrade vidare om att skogsbruket för närvarande erhåller viss återbäring av bensinskatt i form av anslagsanvisning under nionde huvudtiteln till skogsbilvägar i enskild ägo.

I en till utskottets utlåtande fogad reservation hemställdes bl. a. att riksdagen måtte medgiva skogsnäringen gottgörelse för skatt å bensin, som förbrukas vid användning av motorredskap inom näringen, från och med den 1 juli 1957 samt att till näringen återburna bensinskattemedel skulle tillföras en särskild fond, benämnd skogsbrukets bensinskattfond, att avräknas mot automobilskattemedlen. Efter gemensam votering bifölls utskottets hemställan med 175 röster mot 164.

Vidare hemställdes i de likalydande motionerna I: 259 och II: 326 vid 1958 års A-riksdag om utredning och förslag till innevarande års riksdag beträffande restitution av skatt å bensin för de truckar och traktorer, som användes i sågverksindustriens brädgårdar. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 43 erinrade bevillningsutskottet om statsmakternas tidigare överväganden rörande spörsmålet om restitution av skatt å bensin, som användes för interna transporter inom industrien. I anslutning härtill framhöll utskottet, att riksdagen tidigare begärt utredning om utvidgning av rätten till restitution av skatt å bensin, som förbrukas för andra ändamål än för trafik på allmänna vägar. Något ytterligare initiativ från riksdagens sida ansåg utskottet ej erforderligt.

Motionerna

Till stöd för yrkandena i de likalydande motionerna I: 351 och II: 418 anför motionärerna inledningsvis, att det ur såväl rättvise- som nationalekonomiska synpunkter är motiverat, att restitutionen av bensinskatt utsträcker sig att omfatta även de motorer, som användes inom skogsbruket.

Under de senaste åren har det svenska skogsbruket undergått en fortgående mekanisering. För utförandet av olika arbetsmoment i skogsarbetet har ett allt större antal av olika motorredskap kommit till användning. I första hand må nämnas olika typer av motorsågar, vilka användes vid såväl avverkningar som vid utförandet av olika skogsvårdsarbeten. Även i övrigt har en ökad mekanisering ägt rum, t. ex. i form av transportabla barkningsmaskiner. Enligt en av skogsstyrelsen gjord undersökning kan antalet motorsågar, som år 1953 var i bruk, uppskattas till i runt tal 7 000, medan motsvarande antal för avverkningssäsongen 1956/57 uppskattas till minst 45 000. För driften av dessa skogsbrukets motorer förbrukas betydande mängder bensin. Skogsstyrelsen har uppskattat den sammanlagda

bensinåtgången för olika typer av motorsågar till 7,5 milj. liter per år. Denna uppskattning har ansetts vara försiktig, och det är uppenbart, att den nuvarande förbrukningen kommer att successivt stiga i takt med den fortgående mekaniseringen.

Det synes motionärerna motiverat, att riksdagen beslutar om restitution av bensinskatt, som skogsbruket får erlægga för olika icke väggående motorer. Därför föreslås, att sådan restitution skall utgå fr. o. m. budgetåret 1960/61 och att närmare utredning om storleken av det belopp, som bör restitueras, sker i så god tid, att förslag därom liksom till de författningsändringar och övriga åtgärder, som kan föranledas härav, kan föreläggas vid början av 1960 års riksdag.

Med hänsyn till de svårigheter, som är förenade med ett individuellt restitutionsförfarande, anser motionärerna det lämpligt, att restitutionen, i likhet med vad som gäller för fisket och trädgårdsnäringen, utgår i form av kollektiv återbäring. Den grundläggande principen för bensinskattemedlens användning synes i första hand böra vara, att sådana ändamål skall tillgodoses, för vilka anslag å riksstaten inte kan påräknas. Ändamålen bör vidare vara av allmän nytta för näringen och såvitt möjligt ha samband med maskintekniken. Medlen bör inte nyttjas till rent administrativa kostnader eller avlönande av tjänstemän. Främst synes det vara ett allmänt önskemål att kunna främja åtgärder av skilda slag till gagn för den skogliga yrkeskunskapen, särskilt i fråga om motorsågar och andra småmaskiner, detta i fråga om såväl storskogsbrukets löneanställda som de mindre skogsägarna, vilka själva utför arbetet å sina skogsskiften. Vidare bör medlen kunna användas för att stödja det skogliga arbetarskyddet, vissa försöks- och forskningsuppgifter samt rationaliserings- och samordningssträvanden till gagn för dem som till väsentlig del direkt söker sin utkomst av den svenska skogen.

De restituerade medlen bör enligt motionärernas mening tillföras en för ändamålet bildad fond, Skogsbrukets bensinskattfond. Fondens förvaltning bör handhas av statskontoret och dispositionen lämpligen tillkomma skogsstyrelsen, som i sig innesluter representanter för de intressegrupper ifrågasvarande medel närmast berör. Givetvis bör skogsstyrelsen vid behandling av hithörande ärenden i mån av behov direkt samråda med skogsbrukets berörda organisationer, exempelvis skogsarbetarnas fackliga och det enskilda skogsbrukets ekonomiska organisationer. Det torde därjämte få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter om medlens placering och användning m. m.

I de likalydande motionerna I: 352 och II: 419 anföres bl. a. att om det ansetts riktigt att medgiva restitution för skatt å bensin, som användes inom jordbruket samt inom fiskeri- och trädgårdsnäringarna, så bör det vara konsekvent att samma förfaringssätt också kommer till uttryck när det gäller till exempel skogsbruket och med detta förbundna näringar. Efter att ha erinrat om frågans behandling vid föregående års riksdag fram-

håller motionärerna, att det är ett rättvisekrav, att skogsbruket och sågverksindustrin blir jämställda med andra näringsgrenar i fråga om rätten till restitution av erlagd bensinskatt.

Yttranden

Över motionerna har yttranden inhämtats från statskontoret och skogsstyrelsen.

Statskontoret delar den mening, som riksdagen tidigare givit uttryck för, nämligen att skogsnäringens restitutionsfråga liksom övriga spörsmål av samma innebörd bör övervägas i ett sammanhang. Ämbetsverket förutsätter, att de i förevarande motioner framförda synpunkterna kommer att upptagas till prövning vid den fortsatta utredningen rörande restitution av bensinskatt, som anknutits till 1953 års trafikutredning. Under sådana omständigheter anser statskontoret, att nu föreliggande motioner icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Skogsstyrelsen hänvisar till sin framställning till Kungl. Maj:t den 12 juni 1957. I skrivelsen beräknade styrelsen storleken av den bensinskatt, som skogsbruket erlade budgetåret 1956/57 enbart för två slag av ifrågasvarande motorer, nämligen fällnings- och röjningsmotorsågar (alltså med uteslutande av andra, icke vägslitande maskiner, såsom borrar, barkningsapparater, vinschar och lastaggregat), till ca 2 400 000 kronor. — Motsvarande belopp för budgetåret 1957/58, då antalet motorsågar kan antas ha ökat avsevärt, beräknas till omkring 2 900 000 kronor.

Utvecklingen på sågområdet efter 1957 ger skäl för antagandet att en allt större andel av arbetet i skogen sker med motorsåg. Bensinförbrukningen per såg och dag visar följaktligen en tendens att öka. Detta beror på ändrade dispositioner i fråga om trädens fällning, barkning, kvistning och kapning.

Styrelsen biträder de förslag, som framförts av motionärerna. I fråga om de ändamål till vilka bensinskattmedlen bör användas anföres följande.

I främsta rummet synes det vara angeläget att upphjälpa den skogliga yrkeskunskapen, inte minst på det motortekniska området. Av en inom domänstyrelsen och skogsstyrelsen pågående utredning om behovet av demonstrations- och undervisningsmateriel, lokaler etc. för den skogliga yrkesutbildningen synes framgå att rätt stora kostnader krävs för ändamålet. För ett snabbt tillgodoseende av dessa behov krävs under några år extra anslag utöver riksstaternas. Det erfordras också vidgad arbetsfysiologisk forskning på skogsbrukets område. Vissa preliminära resultat har redan nåtts med stöd av anslag från Fonden för skoglig forskning; det rör sig bl. a. om en rörelseanatometrisk undersökning av skogsarbete. Dessa meddel är i det närmaste förbrukade. Undersökningarna bör emellertid fortsättas. Ett samarbete planeras i detta syfte mellan forskare vid karolinska

institutet, gymnastiska centralinstitutet, klimattfysiologiska institutionen och skogliga arbetsstudieorgan. Det är av särskild vikt att forskningen synkroniseras med den tekniska utvecklingen på redskapsområdet och att en på medicinsk grund utarbetad rörelseinstruktion så fort som möjligt utarbetas till tjänst för den skogliga yrkesutbildningen.

Utskottet

I de förevarande motionerna har upptagits frågan om restitution av skatt å bensin för motordrivna redskap, som användes inom skogsbruket och sågverksnäringen. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 351 och II: 418 att riksdagen fattar principbeslut om kollektiv restitution av skatt å bensin, som förbrukas av motorsågar och andra jämförbara motorer och redskap inom skogsbruket, från och med budgetåret 1960/61 och att detaljförslag härom framläggas till 1960 års riksdag. I de likalydande motionerna I: 352 och II: 419 hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om utredning av frågan om restitution av bensinskatt för inom skogsbruket och sågverksindustrien använda motorredskap. Till stöd för yrkandena har bl. a. anförts att betydande kvantiteter bensin förbrukas inom skogsnäringen vid användningen av olika slag av icke väggående motorredskap. Motionärerna anser det därför ur rättvisesynpunkt motiverat, att skogsnäringen blir jämställd med jordbruket, fisket och trädgårdsnäringen i fråga om rätten till restitution av erlagd bensinskatt.

Enligt gällande bestämmelser medges restitution av bensinskatt i vissa fall, då bensin användes för andra ändamål än som drivmedel till väggående fordon. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen förekommer återbäring av bensinskatt bl. a. inom jordbruket, fisket och trädgårdsnäringen. Inom den förstnämnda näringsgrenen sker restitutionen individuellt och den utgår med vissa schablonmässigt bestämda belopp till ägare av bensindrivna traktor eller skördetröska. Inom fisket och trädgårdsnäringen däremot sker återbäringen kollektivt, varvid restitutionsmedlen disponeras för gemensamma ändamål för fiskeri- och trädgårdsnäringens främjande. Även skogsbruket erhåller viss återbäring av bensinskatt i form av anslagsanvisning under nionde huvudtiteln till vägbyggnader å skogar i enskild ägo. Anslaget, som för innevarande budgetår uppgår till 7,7 miljoner kronor och enligt beslut av årets riksdag för nästa budgetår skall utgå med oförändrat belopp, avräknas nämligen mot automobilskattemedlen.

Frågan om restitution av skatt å bensin, som förbrukas inom skogsbruket och sågverksnäringen, har tidigare varit föremål för överväganden i olika sammanhang. Senast vid 1958 års A-riksdag avstyrkte ett sammansatt bevillnings- och jordbruksutskott i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 1 motionsvis framställda yrkanden om kollektiv restitution av erlagd skatt å bensin, som förbrukas inom skogsbruket. Utskottet fann därvid övervägande skäl tala för att icke för det dåvarande genom separata beslut utvidga

det kollektiva restitutionsförfarandet till ytterligare grupper bensinförbrukare. Skogsnäringens restitutionsfråga borde liksom övriga spörsmål av samma innebörd övervägas i ett sammanhang vid den fortsatta utredning rörande restitution av bensinskatt, som anknyter till 1953 års trafikutredning.

Enligt utskottets mening bör restitution av bensinskatt endast medgivas, då synnerligen starka skäl kan åberopas därför. Skogsnäringen erhåller redan genom anslag å riksstaten till enskilda skogsbilvägar viss kompensation för skatten å den bensin, som inom näringen förbrukas för andra ändamål än såsom drivmedel för motorfordon, som trafikerar allmänna vägar. Över driftbudgeten tillgodoses vidare flera av de ändamål, som motionärerna avsett att främja med till skogsnäringen restituerade bensinskattemedel. Med hänsyn härtill är, såvitt utskottet kunnat finna, de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, inte av sådan styrka, att de under rådande förhållanden motiverar en ytterligare utvidgning av den restitutionsrätt, som riksdagen tidigare lämnat jordbruket, fisket och trädgårdsnäringen. Såsom framhölls vid frågans behandling föregående år bör skogsnäringens restitutionsspörsmål bli föremål för en mer enhetlig bedömning i anslutning till de överväganden, som sker inom 1953 års trafikutredning. Enligt vad utskottet erfarit torde utredningen komma att framlägga förslag till ändrade regler rörande beskattningen av motorfordonstrafiken under loppet av nästa år och i samband därmed taga principiell ståndpunkt till omfattningen av restitutionsrätten. Innan slutlig ställning tas till de i motionerna aktualiserade spörsmålen, synes det därför lämpligt att avvakta resultatet av utredningens arbete. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna I: 351 och II: 418 samt I: 352 och II: 419.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 351 av herrar Sundin och Nils-Eric Gustafsson samt II: 418 av herr Larsson i Hedenäset m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

2) att de likalydande motionerna I: 352 av herr Einar Persson m. fl. samt II: 419 av herrar Persson i Tandö och Nilsson i Östersund icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 april 1959

På sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Närvarande:

från bevillningsutskottet: herrar Hagberg, Gustaf Elofsson, Hellebladh, Kronstrand, Wirmark, Brandt i Aspabruk, Kollberg, Allard, Forsberg och Stiernstedt;

från jordbruksutskottet: herrar Pettersson i Dahl, Nord, Hjalmar Nilsson, Jonsson i Strömsund, Lindström, Antby, Hedström, Franzén, Hægglom och Johanson i Västervik.

Reservation

av herrar *Pettersson i Dahl, Hagberg, Gustaf Elofsson, Stiernstedt, Franzén* och *Hægglom*, vilka ansett att utskottets utlåtande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Under hänvisning till de relativt betydande kvantiteter bensen, som numera förbrukas inom skogsnäringen vid användning av skilda slag av icke väggående motorredskap, exempelvis motorsågar och barkningsmaskiner, har motionärerna i förevarande motioner yrkat, att skogsbruket principiellt skall medges rätt till kollektiv restitution av skatt, som erlägges för bensen till nyssnämnda ändamål. De skäl, motionärerna anfört till stöd för detta yrkande, anser utskottet motivera, att skogsnäringen beviljas enahanda restitutionsrätt som riksdagen redan tidigare lämnat såväl jordbruks- och trädgårdsnäringarna som fiskerinäringen. Icke minst rättvisekrav talar härför. Utskottet tillstyrker på denna grund, att skogsbruket skall genom kollektiv restitution erhålla gottgörelse för av dess utövare erlagd bensinskatt hänförlig till användning av icke väggående motorredskap. I enlighet härmed förordar utskottet, att sådan ändring vidtages i 5 § 1929 års förordning om särskild skatt å bensen och motorsprit, att restitution må åtnjutas jämväl för bensen och motorsprit, som användes för framdrivande av inom skogsbruket nyttjade motorsågar och därmed jämförbara motorer och redskap. Restitutionen, som i enlighet med förslag i motionerna I: 351 och II: 418 torde räknas från och med den 1 juli 1960, bör ha formen av anslagsanvisning under nionde huvudtiteln i riksstaten.

Till grund för återbäringen i nu föreslagen form av bensinskatt till skogsnäringen bör ligga en genom skogsstyrelsens försorg vidtagen undersökning av ungefärliga antalet motorredskap av ifrågavarande slag inom näringen samt av bensinförbrukningen vid användningen av dessa redskap. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att med ledning av nämnda uppgifter till 1960 års riksdag framlägga förslag om storleken av det belopp, som bör restitueras, samt om de bestämmelser och övriga åtgärder, som kan föranledas därav.

De restituerade medlen bör i enlighet med motionerna I: 351 och II: 418 tillföras en för ändamålet bildad fond, benämnd Skogsbrukets bensinskattfond. Fondens förvaltning bör handhas av statskontoret och disponeras av skogsstyrelsen. I sistnämnda ämbetsverks styrelse finnes representanter för

de intressegrupper, som är närmast berörda av frågan om hur fondmedlen utnyttjas. Såsom uttalats i motionerna bör skogsstyrelsen vid behandling av ärenden rörande dispositionen av ifrågavarande medel i mån av behov direkt samråda med skogsbrukets berörda organisationer, exempelvis skogsarbetarnas fackliga och det enskilda skogsbrukets ekonomiska organisationer. Erforderliga föreskrifter om ifrågavarande fondmedels placering och användning torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad angår de ändamål, vartill de till skogsnäringen restituerade bensinskattemedlen skall få användas, bör dessa principiellt vara sådana som icke på annat sätt stödjes med anslagsanvisning å riksstaten. Därjämte bör gälla att ändamålen skall vara till allmän nytta för näringen. Restitutionsmedlen bör icke utnyttjas för bestridande av rent administrativa omkostnader eller avlöningar åt tjänstemän. Såvitt möjligt bör de ändamål som främjas med medlen ha samband med maskintekniken. Främst åsyftar utskottet härvid åtgärder av skilda slag till gagn för den skogligen yrkeskunskapen, särskilt i fråga om motorsågar eller andra smärre maskiner. Härutöver bör restitutionsmedel kunna tagas i anspråk för att stödja det skogligen arbetarskyddet, vissa försöks- och forskningsuppgifter samt rationaliserings- och samordningssträvanden till gagn för dem som till väsentlig del direkt söker sin utkomst av den svenska skogen. Andra ändamål, som bör kunna befordras genom anlåtande av ifrågavarande medel, är instruktions- och serviceverksamhet ute på arbetsplatserna och förläggningarna i skogen samt utrustning av fasta och rörliga servicestationer för motorredskap.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

I) att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 351 och II: 418 samt i anledning av motionerna I: 352 och II: 419 besluta,

1) att medgiva skogsbruket gottgörelse för skatt å bensin, som förbrukas vid användning av motorredskap inom näringen, från och med den 1 juli 1960 i överensstämmelse med de grunder som utskottet förordat i det föregående;

2) att föreskriva, att till näringen återburna bensinskattemedel skall tillföras en särskild fond, benämnd Skogsbrukets bensinskattefond, att avräknas mot automobilskattemedlen;

3) att antaga följande såsom *utskottets förslag* betecknade

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 5 § förordningen den 3 maj 1929
(nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit

Härigenom förordnas, att 5 § förordningen den 3 maj 1929 om särskild skatt å bensin och motorsprit¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse

Restitution av skatt, som i denna förordning avses, må åtnjutas:

a) för bensin — — — svensk frihamn;

b) för bensin eller motorsprit, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för framdrivande av tåg eller fordon å järnväg eller av luftfartyg, härunder inbegripet start av icke motordrivet flygplan, eller av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske eller av inom trädgårdsnäringsnäringen nyttjade jordfräsar;

c) för bensin — — — motorer; samt

d) för bensin, — — — än motor-drift.

Vid restitution — — — belöpande tullen.

Utskottets förslag

Restitution av skatt, som i denna förordning avses, må åtnjutas:

a) för bensin — — — svensk frihamn;

b) för bensin eller motorsprit, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för framdrivande av tåg eller fordon å järnväg eller av luftfartyg, härunder inbegripet start av icke motordrivet flygplan, eller av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske eller av inom trädgårdsnäringsnäringen nyttjade jordfräsar eller av inom skogsbruket nyttjade motorsågar och därmed jämförbara motorer och redskap;

c) för bensin — — — motorer; samt

d) för bensin, — — — än motor-drift.

Vid restitution — — — belöpande tullen.

Denna förordning skall äga tillämpning från och med den 1 juli 1960.

4) att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i övrigt anfört i det föregående; samt

II) att de likalydande motionerna I: 352 och II: 419 måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.»

¹ Senaste lydelse se 1957: 117.